

5. Рева Т.М. Податковий менеджмент: Навчальний посібник: / Т.М. Рева Вид. 2-ге, перероб. та доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005 – 304 с.

6. Статистичні дані про кількість суб'єктів ЄДРПОУ Закарпатської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : www.uz.ukrstat.gov.ua. – Назва з екрана.

Annotation

Problem. *Analyze the tax payers in the Transcarpathian region.*

Results. *Data in the register of taxpayers grouped by ownership, in each group are allocated sectors of the economy. For each company must indicate how the calculations are carried out with a budget. Accounting for subsidiaries if any made to the tax authority at the place of their location, as well as the tax authority at the place of the entity (main structure).*

Unified State Register of Enterprises and Organizations of Ukraine (register) - is an automated system of collection, storage and processing of data about all entities separate subdivisions of legal entities on the territory of Ukraine, as well as separate subdivisions of legal entities of Ukraine, located outside Ukraine.

In accordance with the organizational and methodological principles of USREOU and state statistical classifications entities classified by organizational - legal forms of governance, economic activities, administrative - territorial affiliations and more.

Conclusions. *The current tax system regulates the basic responsibilities of taxpayers: bookkeeping, prepare statements of financial-economic activity, in the terms established by law, to submit to state tax authorities and other government financial statements and other documents and information relating to the calculation and payment of taxes and other obligatory payments, on time and in full amount to pay taxes and perform other tax payments, tax officials to allow inspection, inspection of premises used to produce income or connected with the maintenance of objects of taxation, as well as checks on the calculation of taxes and other obligatory payments, perform other duties, related to the calculation and payment of taxes and other obligatory payments.*

УДК 336.2

Косторной С. В.

к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

ПОДАННЯ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

Анотація. *Узагальнено законодавче та нормативне регулювання подання податкової звітності в електронній формі, зокрема, застосування електронного цифрового підпису. Досліджено особливості спеціалізованого програмного забезпечення щодо формування та подання податкової звітності.*

Ключові слова: *оподаткування, Податковий кодекс, податкова звітність, електронний цифровий підпис.*

Постановка проблеми. Податковим кодексом України [1] передбачена можливість подання звітності в електронній формі, що позитивно впливає на зручність здійснення цього процесу для платників податків. В Запорізькій області на початок 2013 року електронну форму звітування використовували майже 8 тисяч платників ПДВ, що складає 98 % загальної кількості платників ПДВ області. В електронній формі також звітують 64 % платників податку на прибуток, 23 % платників єдиного податку, 45,5 % платників плати за землю [2]. Проте різноманітність способів реалізації цієї можливості, що мають свої переваги, недоліки та організаційні особливості, вимагає додаткового дослідження з метою систематизації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оподаткування та, зокрема, подання податкової звітності, розглядали в своїх працях наступні вчені: Верига Ю. В., Давідов Г. М., Мельник П. В., Пантелеєв В. П., Самоздра М. М., Хомин П. Я. та інші. Більш детального дослідження потребують проблеми та особливості подання податкової звітності в електронній формі.

Ціль роботи – систематизувати вимоги до подання податкової звітності в електронній формі та особливості використання програмного забезпечення з подання звітності.

Виклад основного матеріалу.

Загальні принципи подання податкової звітності регулюються главою 2 розділу 2 Податкового кодексу України [1], де зазначено, що податкова декларація – це документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Податкова декларація подається за вибором платника податків, якщо інше не передбачено цим Кодексом, в один із таких способів:

- а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;

б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;

в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством [1].

Платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації до органу державної податкової служби в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством.

Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг" [3] встановлює основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів, в тому числі стосовно подання податкової звітності.

Згідно цього закону, електронний документ – це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має електронну форму.

Електронний документообіг (обіг електронних документів) - сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів [3].

Електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа, який використовується для ідентифікації автора та/або підписувача електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу.

Закон України "Про електронний цифровий підпис" [4] визначає правовий статус електронного цифрового підпису та регулює відносини, що виникають при використанні електронного цифрового підпису.

Електронний цифровий підпис - вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який

додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача. Електронний цифровий підпис накладається за допомогою особистого ключа та перевіряється за допомогою відкритого ключа.

Наказом Державної податкової адміністрації України "Про подання електронної податкової звітності" [5] затверджена "Інструкція з підготовки і подання податкових документів в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку", яка визначає загальні принципи організації інформаційного обміну під час подання платниками податків податкової звітності до органів державної податкової служби України в електронній формі із використанням електронного цифрового підпису.

Для подання податкових документів до органів ДПС в електронному вигляді платник податків повинен мати:

спеціалізоване програмне забезпечення для формування податкових документів в електронному вигляді у затвердженому форматі (стандарті);

доступ до мережі Інтернет та можливість відправлення/приймання електронних повідомлень по електронній пошті;

засіб криптографічного захисту інформації (КЗІ), сумісний за форматами даних із засобами КЗІ, що використовуються в органах ДПС;

чинні посилені сертифікати відкритих ключів, сформованих акредитованим центром сертифікації ключів для платника податків та уповноважених посадових осіб платника податків, підписи яких є обов'язковими для податкової звітності у паперовій формі [5].

Платник податків:

- отримує в будь-якому включеному до системи подання податкових документів в електронному вигляді акредитованому центрі сертифікації ключів посилені сертифікати відкритих ключів посадових осіб юридичної особи, що мають право підпису (керівника, бухгалтера), та печатку юридичної особи. Платник податків фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності може

обмежитись одним ключем ЕЦП. Особисті ключі знаходяться на ключових (електронних) носіях, що зберігаються в таємниці;

- отримує в органі ДПС за місцем реєстрації або на WEB-сайті ДПА чи регіональної ДПА текст примірною договору про визнання електронних документів, безкоштовне спеціалізоване програмне забезпечення формування та подання до органів ДПС податкових документів в електронному вигляді;

- ознайомившись з редакцією договору, заповнює необхідні реквізити, у тому числі вписує свою електронну адресу, підписує та скріплює печаткою два примірники договору (для фізичної особи суб'єкта підприємницької діяльності за наявності печатки);

- надає до органу ДПС за місцем реєстрації підписані та скріплені печаткою два примірники договору та посилені сертифікати відкритих ключів на електронному носії;

- після підписання договору в органі ДПС за місцем реєстрації отримує один примірник договору. При цьому ставить підпис у журналі обліку договорів про визнання електронних документів для засвідчення того, що платнику податків було повернуто його примірник договору [5].

При поданні податкових документів в електронній формі телекомунікаційними каналами зв'язку платник податків та органи ДПС повинні додержуватися такого порядку:

- платник податків створює податковий документ в електронному вигляді відповідно до затвердженого формату (стандарту) за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Після підготовки платником податків податкового документа в електронному вигляді на нього накладаються ЕЦП посадових осіб платника податків у такому порядку: першим – ЕЦП головного бухгалтера (бухгалтера), другим – ЕЦП керівника, третім – ЕЦП, що є аналогом відбитка печатки платника податків.

- після накладання ЕЦП платник податків здійснює шифрування податкового документа в електронному вигляді та направляє його до органів

ДПС через телекомунікаційні канали зв'язку. Другий примірник податкового документа в електронному вигляді зберігається у платника податків;

- після одержання від платника податків податкового документа в електронному вигляді органи ДПС проводять його розшифрування, перевірку ЕЦП, перевірку відповідності електронного документа затвердженому формату (стандарту);

- перша квитанція є підтвердженням платнику податків передачі його податкових документів в електронному вигляді до органу ДПС засобами телекомунікаційного зв'язку. Ця квитанція надсилається органами ДПС на електронну адресу платника податків, з якої було надіслано податкову звітність. Другий примірник першої квитанції в електронному вигляді зберігається в органі ДПС. Якщо на електронну адресу платника податків не надійшла перша квитанція, то податковий документ вважається неодержаним;

- підтвердженням платнику податків прийняття його податкових документів до бази даних ДПС є друга квитанція в електронному вигляді у текстовому форматі, в якій визначаються реквізити прийнятого податкового документа в електронній формі, відповідність податкового документа в електронній формі затвердженому формату (стандарту) електронного документа, результати перевірки ЕЦП, інформація про платника податків, дата та час приймання, реєстраційний номер, податковий період, за який подається податкова звітність, та дані про відправника квитанції. На цю квитанцію накладається ЕЦП органу ДПС, здійснюється її шифрування та надсилання платнику податків засобами телекомунікаційного зв'язку. Другий примірник другої квитанції в електронному вигляді зберігається в органі ДПС;

- якщо надіслані податкові документи сформовано з помилкою, то платнику податків надсилається друга квитанція в електронному вигляді у текстовому форматі про неприйняття податкових документів в електронному вигляді із зазначенням причин;

- датою та часом надання податкового документа в електронному вигляді до органів ДПС є дата та час, зафіксовані у першій квитанції [5].

У спеціалізованому програмному забезпеченні, що використовують платники податків повинно бути реалізовано: формування податкового документа в електронному вигляді відповідно до затвердженого формату (стандарту); контроль за введенням даних відповідно до встановлених вимог; зберігання відправлених податкових документів в електронному вигляді та одержаних квитанцій у вигляді електронних даних у системі подання податкових документів в електронному вигляді; експортування податкових документів в електронному вигляді на електронні носії; візуальне відображення податкових документів в електронному вигляді електронними засобами та на папері у формі, встановленій для цих податкових документів [5].

Для створення та подання податкової звітності в електронній формі може бути застосовано наступне програмне забезпечення:

1. Система електронного документообігу «М.Е.Дос» – комерційне програмне забезпечення, що дозволяє створювати податкову звітність та інші електронні документи, підписувати їх електронним цифровим підписом, зберігати звіти, відправляти їх до Державної податкової інспекції, Пенсійного фонду, Державного комітету статистики. Система також має мережевий варіант, систему автоматичного оновлення. Передбачена можливість комфортного переходу з програми "Бест-Звіт Плюс". Є широкі можливості імпорту документів з інших систем. Програма має додаткові можливості: оцінка ризиків проведення податкової перевірки, можливість переглянути та підписати документ за допомогою мобільного телефону.

2. "Податкова звітність" (ОПЗ) – програмне забезпечення по формуванню та подачі платниками податків податкової звітності та реєстру отриманих та виданих податкових накладних до органів ДПС в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку – безкоштовне програмне забезпечення, яке можна завантажити з сайту Міністерства доходів і зборів України. Містить лише базові функції щодо створення податкової звітності. В програмі відсутня можливість накладення електронного цифрового підпису та безпосередньої відправки звітності.

3. IFIN ZVIT - програмне забезпечення, яке надає платникам податків можливість для автоматичного створення звітів, реєстру податкових накладних підписання та відправки електронної звітності до органів ДПС, Пенсійного Фонду України та органів державної статистики України, використовуючи безкоштовні ключі ЕЦП від АЦСК ІДД ДПС та комерційні ключі ЕЦП Masterkey та ІВК. Система працює без встановлення на комп'ютер в якості онлайн-сервісу. Надає можливість безкоштовно здавати імпортовані звіти, підписуючи їх ключами ЕЦП.

4. «Звіт Оператор» – програмне забезпечення для безкоштовного формування та подання платниками податків податкової звітності до органів Міндоходів в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку.

Висновки. Подання податкової звітності в електронному вигляді набуває все більшого розповсюдження в Україні. Його перевагами є зручність та економія робочого часу. Платники податків мають можливість обрати програмне забезпечення, яке найкраще задовольняє їх потреби: від безкоштовного, що містить тільки базові функції, до комплексного комерційного, що забезпечує найбільшу комфортність роботи, але вимагає відповідної оплати. Спостерігається тенденція щодо впровадження онлайн-сервісів, які забезпечують формування та подання звітності на будь-якому комп'ютері, що має доступ до мережі Інтернет. Перспективний напрямок – інтеграція систем електронного документообігу з індивідуальними мобільними пристроями.

Література.

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Електронна звітність витісняє паперову [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zp.minrd.gov.ua/media-ark/news-ark/90564.html>

3. Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

4. Закон України "Про електронний цифровий підпис" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/852-15>

5. Наказ Державної податкової адміністрації України "Про подання електронної податкової звітності" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0320-08>

***Аннотація.** Обобщено законодательное и нормативное регулирование подачи налоговой отчетности в электронной форме, в частности, применение электронной цифровой подписи. Исследованы особенности специализированного программного обеспечения по формированию и представлению налоговой отчетности.*

***Ключевые слова:** налогообложение, Налоговый кодекс, налоговая отчетность, электронная цифровая подпись.*

Summary.

***Problem.** Tax Code of Ukraine provides the possibility of filing tax reports electronically. It affects positively the usability of this process for taxpayers. However, the variety of ways to implement this feature with their advantages, disadvantages and organizational features require additional study to systematize.*

***Results.** General principles of tax filing regulated by the Tax Code of Ukraine. Tax return can be filed electronically with an electronic signature. "Instructions for preparation and submission of tax documents in electronic form" approved by the order of the State Tax Administration of Ukraine. It provides requirements for taxpayers who wish to file reports electronically, the registration of taxpayers, algorithm of tax reports forming and sending. To create and submit tax returns in electronic form it can be used the following software and online services, "M.E.Doc", "Tax reports" (OPZ), IFIN ZVIT, "Report Operator", which have different cost and functionality, advantages and disadvantages.*

***Conclusions.** Filing tax returns electronically is increasingly spreading in Ukraine. Its advantage is the convenience and economy of working time. Taxpayers can choose the software that best meets their needs, from free, containing only basic functionality, to complex commercial software, providing the most comfortable work, but requires payment.*

***Keywords:** taxation, tax code, tax returns, the digital signature.*